AZ ELSŐ ÓRA: VETEMÉNY!

A répa is ehető. A kerti munka öröm. A természetet tisztelni, óvni kell, harmóniában élni vele. Az iskolakert azonban még ennél is jóval többről szól: olyan készségeket fejleszt, amelyekre az élet minden területén szükség van.

Egyre több helyen létesülnek újra iskolakertek, ahol együtt kertészkednek kicsik és nagyok, miközben észrevétlenül tanulnak, fejlődnek, kiszakadva egy kicsit az unalmas tantermekből. Megismerve egy olyan világot, ahol kézzelfogható sikerélményhez jutnak és hasznos tudást kapnak.

– Az iskolakert a legjobb eszköze annak, hogy megtanítsa a természetért felelős, gondoskodó magatartást, amit minden embernek magáévá kellene tennie. Ahogy a környezeti nevelés, a fenntarthatóság egyre fontosabbá válik, úgy lesznek egyre népszerűbbek az iskolakertek is szerte a világon. Van, ahol az egészséges táplálkozás megismertetése vezérli a pedagógusokat, hiszen így a gyerekek is megtanulják legalább felismerni a zöldségeket, gyümölcsöket. Rádöbbennek, hogy a répa is ehető, nemcsak a hamburger, és szívesebben is kóstolják meg azt, amihez nekik is közük van. Van az iskolakerteknek pályaorientációs szerepe is: felébreszteni a kedvet az agrárpályákhoz, az öregedő gazdatársadalom utánpótlása ugyanis mindenhol probléma. S persze vannak térségek, ahol az önellátásra nevelés a fő cél, hiszen sok családban az is segítség, ha legalább a krumpliért nem kell fizetniük... – mondja dr. Halbritter András, a Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Karának dékánhelyettese, aki az Iskolakertekért Alapítvány egyik alapítójaként szívén viseli a tankertek ügyét.

Az Iskolakertekért Alapítvány weboldalán gyakorlati ismereteket találunk a tankert kialakításához, gondozásához, tantervbe illesztéséhez.
iskolakertekert.hu

SOKFÉLEKÉPPEN FEJLESZT

Szerencsére egyre több van belőlük, mind több pedagógus ismeri fel, mennyit tud adni egy kicsi földdarab, ha közösen veszik birtokba diákok és tanáraik. Dr. Halbritter András szerint az csak az előnyök egy része, hogy számos téma tanításához közvetlenül kapcsolódik a kiskert, az időjárástól a növénytanig, s jót tesz a gyerekeknek az is, ha jó időben egy-egy más jellegű órát is a szabadban tartanak meg.

Halbritter András lelkes csallóközcsütörtöki gyerekek gyűrűjében a helyi iskolakert kialakításakor, 2014 őszén.

– Az iskolakert még ennél is jóval többről szól. Olyan készségeket fejleszt, amelyekre az élet minden területén szükség van. Például a szociális készségeket, hiszen az iskolakertben együtt, csapatban dolgoznak a gyerekek vagy a problémamegoldást, egy kertben ugyanis mindig van olyan helyzet, amire megoldást kell találni. Nem beszélve a gondolkodásról, például egy ágyás megtervezéséről, kiméréséről, a sor- és tőtávolság alkalmazásáról... Sok pedagógus már felismerte ezeket az iskolakertben rejlő fejlesztési lehetőségeket. Na és persze ott a napközi is; nagyon sok pedagógus óriási erőfeszítéseket tesz, hogy értelmesen töltse ki a gyerekek napját délutánig úgy, hogy mégse terhelje őket feleslegesen. Erre is ideális az iskolakert – sorolja a szakember. Neki köszönhető, hogy a győri Apáczai-kar leendő tanítói már a tantervbe építve, választható kurzusként tanulhatják az iskolakerttel kapcsolatos tudnivalókat.

SEGÍTSÉG AZ ISKOLÁKNAK

Sok intézmény érdeklődik az alapítványnál az iskolakertekről, ahol hiteles információkkal, praktikus útmutatással szolgálnak a pedagógusoknak. Például arról, hogyan kell a tanév ritmusához igazítani a kertészkedést vagy miként lehet egyáltalán belevágni a dologba. „Több helyen felmerült például a probléma, hogy iskolakertet szerettek volna kialakítani, de az udvaron az első ásónyomok mentén kiderült, a talaj kavicsos, sittes, alkalmatlan a művelésre, a talajcsere pedig megoldhatatlan... Ilyen esetekben a magaságyás a megoldás, amely könnyen gondozható és fizikailag is közelebb hozza a gyerekekhez a növényeket."

A dékánhelyettes hosszan sorolja a jó példákat. Van olyan iskola, ahol a gyerekek kezdeményezésére alakítottak ki iskolakertet, s a pedagógusok csak annyira avatkoztak be, amennyire a diákok igényelték, például segítettek, ha szerszámokra vagy öntözővízre volt szükség. Máshol a generációknak segített egymásra találni az iskolakert: a gyerekek a helyi nyugdíjasklub tagjaival közösen alakítottak ki fűszerkertet. Az idősek hasznosnak érezhették magukat, a gyerekek pedig „első kézből" tanulhattak, a közös munka mindenkinek élmény volt. Ilyen jó példákkal lehetett megismerkedni az Iskolakertekért Alapítvány és a Széchenyi-egyetem közös szervezésében Győrött tartott, szeptemberi 2-i Országos Iskolakert-hálózati Találkozón is.

Az iskolakert a természet szeretetére, tiszteletére tanít, emellett sok-sok élményt nyújt.

SZÜKSÉGÜNK VAN A NAPFÉNYRE

Dr. Bálint György, mindenki Bálint gazdája – lapunk állandó szerzője – is lelkes híve az iskolakerteknek. Vallja, gyerekkorban kell megtanulni, hogy az ember a természet szerves része és az iskolának is részt kellene vállalnia abból, hogy rávezesse a gyerekeket a természet örömére, szépségére, sokszínűségére.

– Mindenkinek a javára válik, ha megtanulja vagy legalább belekóstol, hogyan lehet megtermelni magunknak az élelmet, ha megérzi, mekkora örömöt nyújt a saját termés. Ezt én is látom az unokáimon, a kicsi gyerekeken, akiknek élvezettel tanítom, hogyan kell leszakítani a fáról az almát, kicsit megemelve, egyet csavarva rajta... Ez persze nem csak „játék", hiszen a hazánkban elfogyasztott zöldség-gyümölcs 20 százaléka még mindig a kiskertekből kerül ki. A városi emberek jelentős része is rájött, hogy az embernek szüksége van a napfényre, a friss levegőre – mondja dr. Bálint György.

A szakma nagy öregje több iskolakert kialakításában segített, többek között a budapesti Bornemisza Péter Gimnázium és Általános Iskolának, ahol négy éve a pedagógusokkal történő sok-sok egyeztetést követően, a Nádland Kft. szakértő segítségével készült el a referenciakert. A takaros magaságyásokban sokféle zöldség van és orsó alakú gyümölcsfáknak is jutott hely, amelyek most már teremnek is.

Az elhivatott pedagógusok a kertben is csodát művelhetnek.

A SZOBÁNYITÓL A BIRTOKIG

„Nagy sikernek tartom, hogy van olyan tanárnő, aki azt mondta, hogy időnként még történelemórára is kiviszi a gyerekeket, mert a friss levegőn, a természet közelségében jobban figyelnek, befogadóbbak, mint az osztályteremben. Hiszem, hogy elhivatott pedagógusok segítségével a városi gyerekeket is rá lehet vezetni arra, hogy megszeressék a természetet" – mondja Bálint gazda.

Tudta?

1868-ban az akkori országgyűlés a népiskolai törvényben rögzítette, hogy minden népiskola köteles iskolakertet létesíteni. Ez akkor meg is valósult, de a törekvés később elhalt... Manapság, amikor kezd újra középpontba kerülni az önellátás eszméje és gyakorlata, nagyobb figyelmet kapnak az iskolakertek is. Amerikában például nemzeti üggyé vált; maga a first lady, Michelle Obama kampányol lelkesen a konyhakertek, iskolakertek mellett.

Hozzáteszi: hazánk sajnos nem áll jól e téren, sok a megműveletlen terület, a gondozatlan kert, amivel óriási lehetőséget mulasztunk el.

– Nincsenek szabályok, el lehet kezdeni egészen kicsiben, akár már egy szoba nagyságú területen. Száz négyzetméteren pedig már szinte mindent meg lehet valósítani, akár egy kis tó is elfér. A másik véglet az a tankert, amit Csongrád megyében láttam: a tízhektáros „iskolakertet" a falu tartja fenn, közmunkások gondozzák, a tanulók pedig besegítenek. Ott termelik meg a település iskolája, óvodája, szociális intézménye számára szükséges alapanyagot. Mindenki jól jár, a kert a termények mellett sikerélményt is nyújt kicsiknek, nagyoknak, mindenki hozzáteheti a magáét a közöshöz.